

Kalastusasioiden erityispiirteitä hallinto-oikeudessa

Kalastuslakipäivät 24.1.2024
Hallinto-oikeustuomari Hanna-Maria Schiestl,
Hämeenlinnan hallinto-oikeus

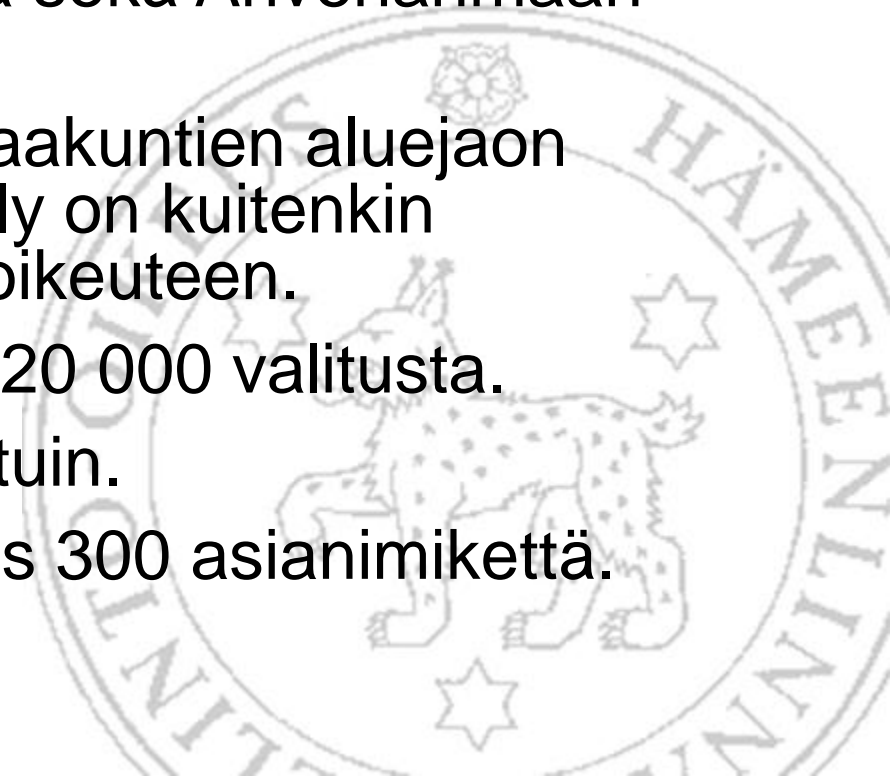

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

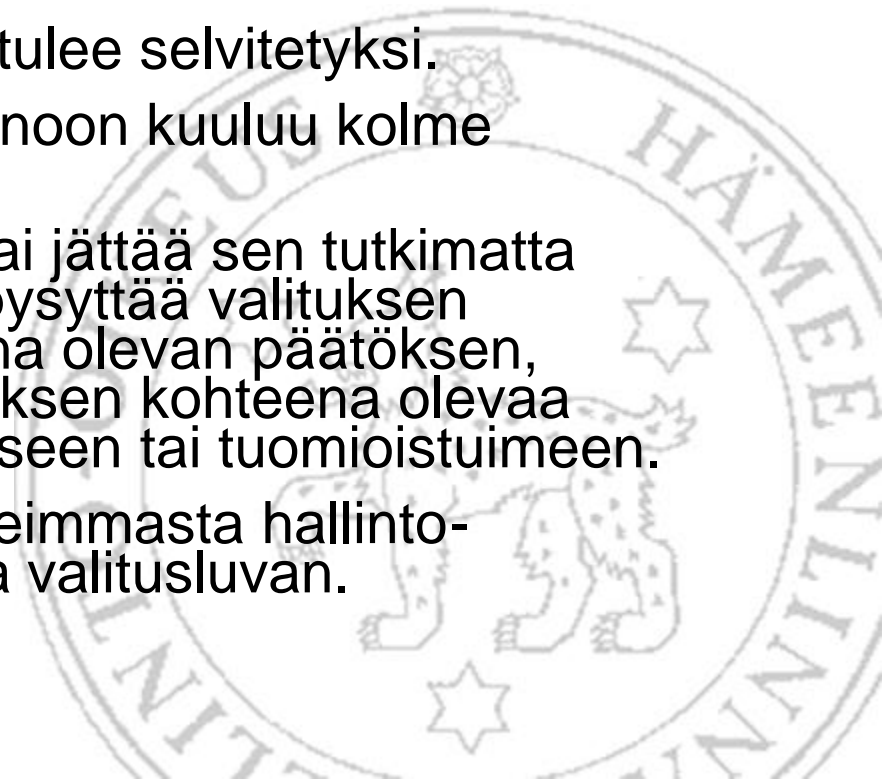
Hallintotuomioistuin

- Hallinto-oikeudet käsittelevät valituksia viranomaisten hallintoasioissa tekemistä päätöksistä, hallintoriita-asioita ja eräitä muita asioita.
- Suomessa on kuusi alueellista hallinto-oikeutta sekä Ahvenanmaan hallintotuomioistuin.
- Hallinto-oikeuksien tuomiopiirit määräytyvät maakuntien aluejaon mukaisesti. Eräiden asiaryhmien oikeuskäsittely on kuitenkin keskitetty vain yhteen tai muutamaaan hallinto-oikeuteen.
- Hallinto-oikeuksiin tulee vuosittain vireille noin 20 000 valitusta.
- Korkein hallinto-oikeus on ylin hallintotuomioistuin.
- Hallintotuomioistuinten diaarikaavassa on lähes 300 asianimikettä.

Asian käsittelystä hallinto-oikeudessa

- Asian käsittelyyn sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (HOL).
- Asiat ratkaistaan pääsääntöisesti kirjallisen aineiston perusteella. Hallinto-oikeus voi kuitenkin järjestää myös suullisen valmistelun, suullisen käsittelyn, katselmuksen tai tarkastuksen.
- Hallintotuomioistuimen on huolehdittava siitä, että asia tulee selvitettyksi.
- Asia ratkaistaan istunnossa esittelystä. Peruskokoonpanoon kuuluu kolme hallinto-oikeuden jäsentä.
- Hallintotuomioistuin voi hyväksyä tai hylätä valituksen tai jättää sen tutkimatta kokonaan tai osittain. Päätöksessään tuomioistuin voi pysyttää valituksen kohteena olevan päätöksen, kumota valituksen kohteena olevan päätöksen, palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi, muuttaa valituksen kohteena olevaa päätöstä tai siirtää valituksen toimivaltaiseen viranomaiseen tai tuomioistuimeen.
- Hallinto-oikeuden päätökseen voi hakea muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta, jos korkein hallinto-oikeus myöntää asiassa valitusluvan.

Asian käsittelyn vaiheet

- Vireilletulo
- Valmistelu ja asian selvittäminen
 - Prosessinedellytysten selvittäminen
 - Valituksen täydentäminen
 - Päätöksen tehneen viranomaisen lausunto
 - Asianosaisten kuuleminen
 - Muun viranomaisen ja asiantuntijan kuuleminen
 - Suullinen valmistelu, suullinen käsittely, katselmus tai tarkastus
 - Muun selvityksen hankkiminen
- Päätöksenteko

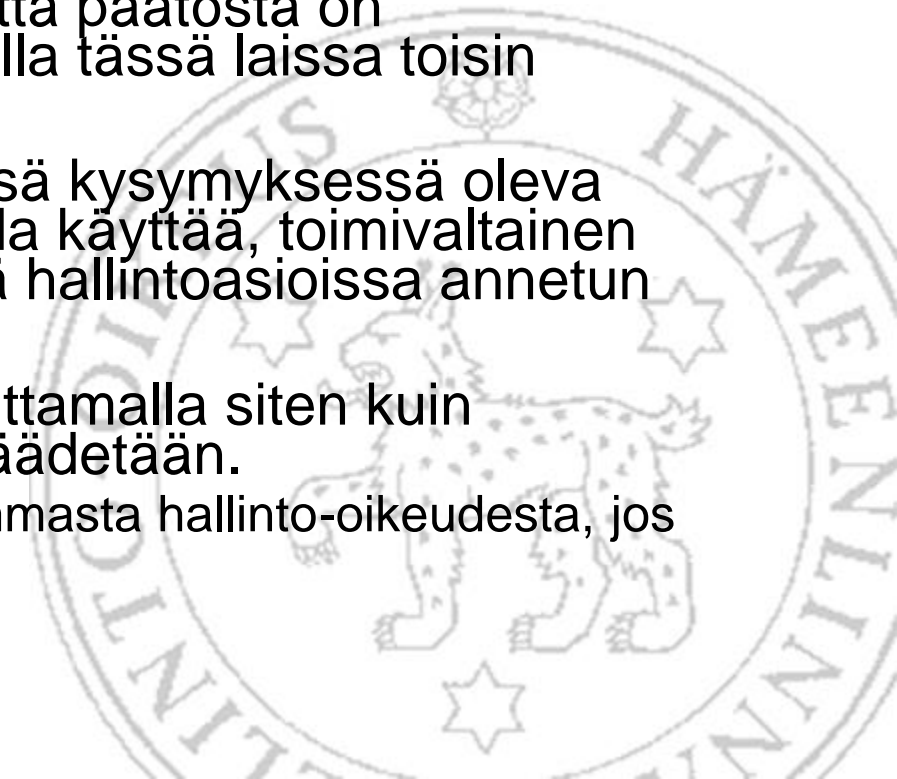

Kalastusasiat hallinto-oikeudessa

Muutoksenhaku ELY-keskuksen päätökseen (kalastuslaki 124 §)

- Asian käsittelyyn hallinto-oikeudessa sovelletaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia.
 - > Valituslajina on hallintovalitus.
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muualla tässä laissa toisin säädetä.
- Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä kysymyksessä oleva alue tai sen enin osa sijaitsee. Ellei tätä perustetta voida käyttää, toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 10 §:ssä säädetään.
- Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.
 - > Hallinto-oikeuden päätökseen voi hakea muutosta korkeimmasta hallinto-oikeudesta, jos korkein hallinto-oikeus myöntää asiassa valitusluvan.

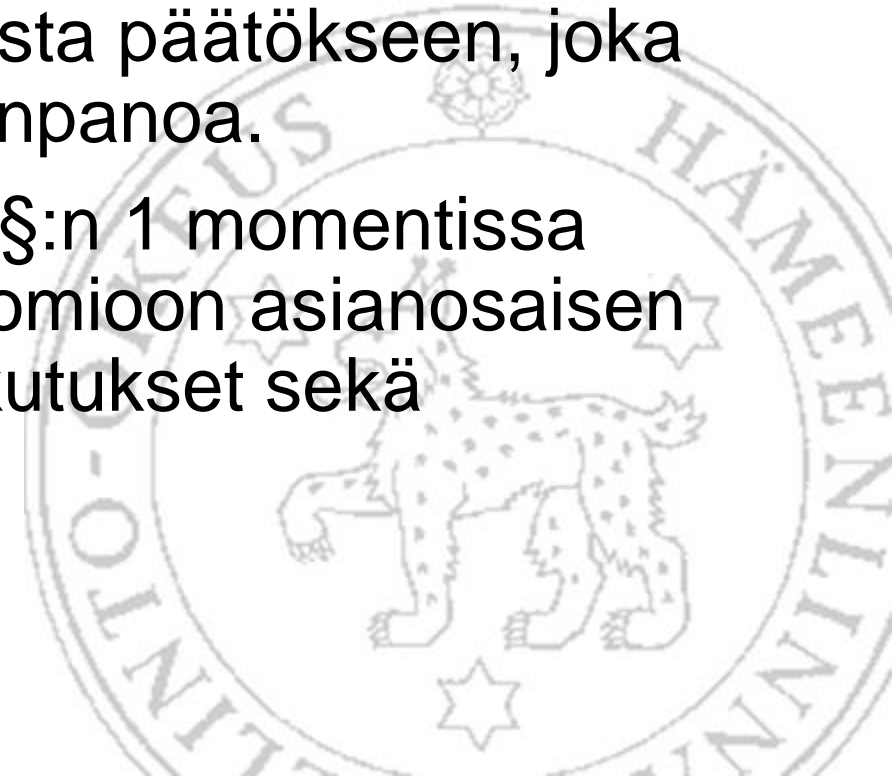

Muutoksenhaku kalatalousalueen päätökseen (kalastuslaki 125 §)

- Se, jonka oikeutta kalatalousalueen yleiskokouksen tai hallituksen taikka toiminnanjohtajan 27 §:n 3 momentin nojalla tekemä päätös koskee, voi vaatia kalatalousalueen yleiskokoukselta päätöksen oikaisemista sillä perusteella, että päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä taikka on lain, asetuksen tai kalatalousalueen sääntöjen vastainen taikka poikkeaa siitä, mitä käyttö- ja hoitosuunnitelmassa on määrätty.
- Oikaisuvaatimusmenettelystä säädetään hallintolaissa. Tarvittaessa on kutsuttava koolle ylimääräinen yleiskokous käsittelemään oikaisuvaatimusta.
- Kalatalousalueen yleiskokouksen oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettu laissa säädetään. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta kalatalousalueesta sijaitsee.
- Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

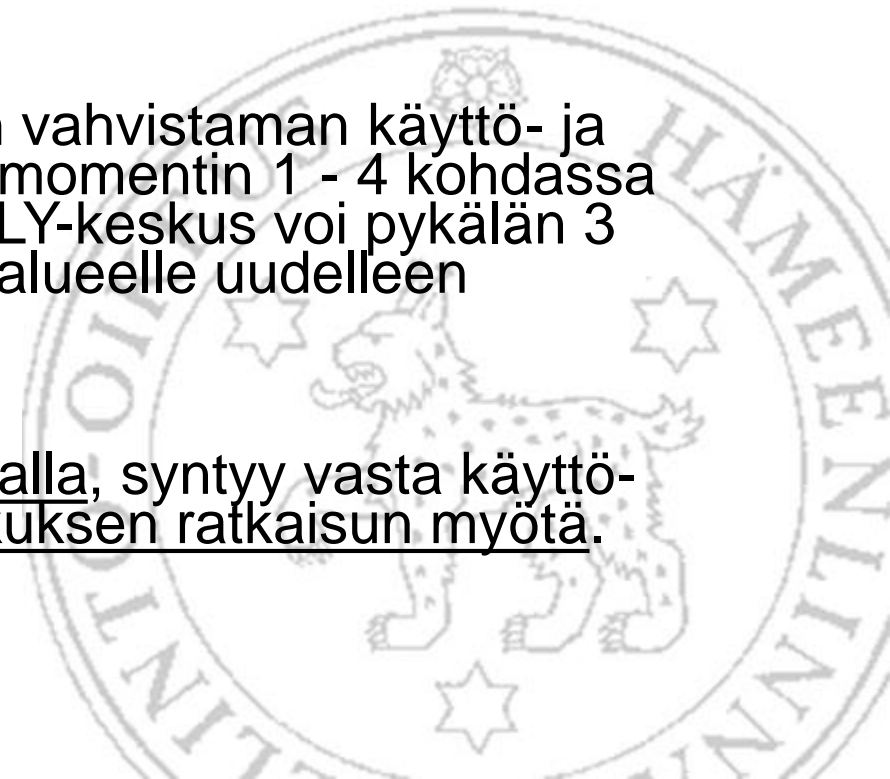
Hallintopäätöksen valituskelpoisuus

- HOL 6 §: Valittamalla saa hakea muutosta päätökseen, jolla viranomainen on ratkaissut hallintoasian tai jättänyt sen tutkimatta. Valittamalla ei saa hakea muutosta päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.
- Tapauskohtaisesti arviointi perustuslain 21 §:n 1 momentissa asetettujen lähtökohtien pohjalta ottaen huomioon asianosaisen oikeusturvan tarve ja päätöksen oikeusvaikutukset sekä oikeuskäytäntö.

KHO 2023:39

- Kalastuslaissa tarkoitettu kalatalousalueen yleiskokouksen päätös käyttö- ja hoitosuunnitelmaa koskevan ehdotuksen vahvistamisesta on asian valmisteluun kuuluva toimi. Päätökseen ei voida vaatia oikaisua kalastuslain nojalla eikä siihen voida myöskään hakea muutosta valittamalla.
- ELY-keskus hyväksyy kalatalousalueen yleiskokouksen vahvistaman käyttö- ja hoitosuunnitelmaehdotuksen, jos kalastuslain 37 §:n 1 momentin 1 - 4 kohdassa säädetyt edellytykset täyttyvät. Muussa tapauksessa ELY-keskus voi pykälän 3 momentin perusteella palauttaa ehdotuksen kalatalousalueelle uudelleen valmisteltavaksi.
- Hallintopäätös, johon voidaan hakea muutosta valittamalla, syntyy vasta käyttö- ja hoitosuunnitelman hyväksymistä koskevan ELY-keskuksen ratkaisun myötä.

Valitusoikeus

- Kalastuslaissa ei ole erityissäännöksiä valitusoikeudesta.
- HOL 7 § 1 momentti
 - Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään. Viranomaisen saa hakea muutosta valittamalla myös, jos valittaminen on tarpeen viranomaisen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi.
- Asianosaisen valitusoikeus hallintoasioissa on hallintolainkäytön keskeinen periaate.
- Järjestöjen valitusoikeus?
- Yhteys hallintopäätöksen tiedoksiantovelvollisuuteen

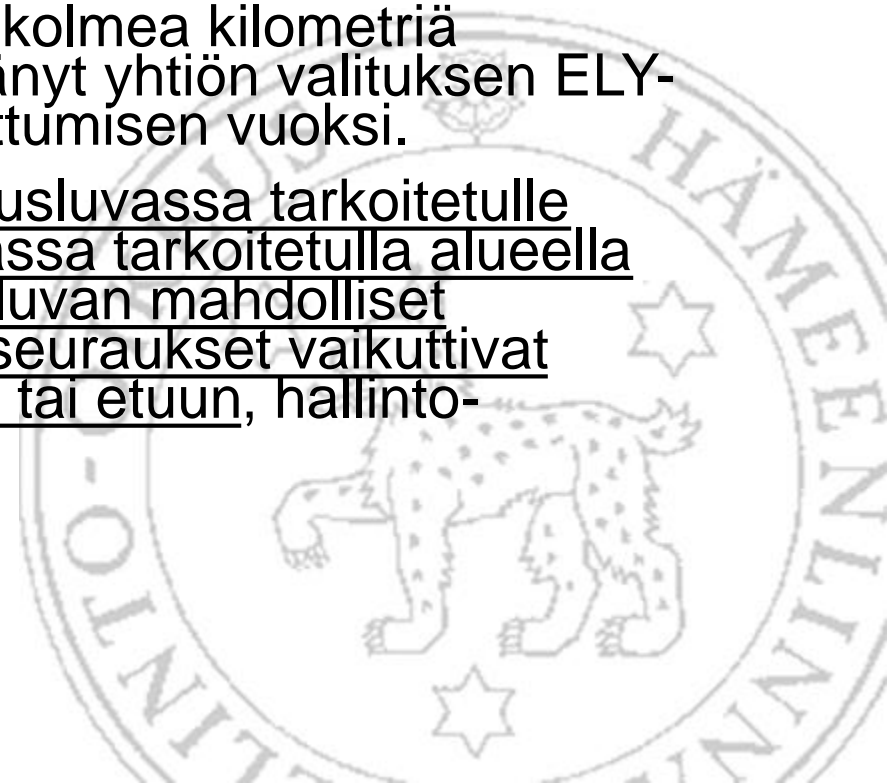

KHO 2020:101

- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus oli kaupungin hakemuksesta kieltänyt yleiskalastusoikeuksien käytön kaupungin läpi kulkevalla ja sen edustalle laskevalla jokialueella määräajaksi.
- Alue oli tärkeä kalastuskohde. Alueella oli ollut erityistä merkitystä niille kalastusoppaille, jotka kalastuslain mukaisen luvan nojalla järjestivät kalastusmatkailuyrittäjinä asiakkailleen alueelle ulottuvia kalastusmatkailutilaisuuksia. Kalastuskiellon määrääminen vaikutti välittömästi heidän oikeuteensa, velvollisuuteensa tai etuunsa. Koska heitä ei ollut kuultu kaupungin hakemuksesta eikä ELY-keskuksen päätöstä kalastuskiellon määräämisestä ollut annettu heille tiedoksi, he eivät olleet erittäin painavan syyn vuoksi voineet määräajassa hakea muutosta päätökseen. Korkein hallinto-oikeus palautti heille menetetyn määräajan ELY-keskuksen päätöksestä valittamista varten.

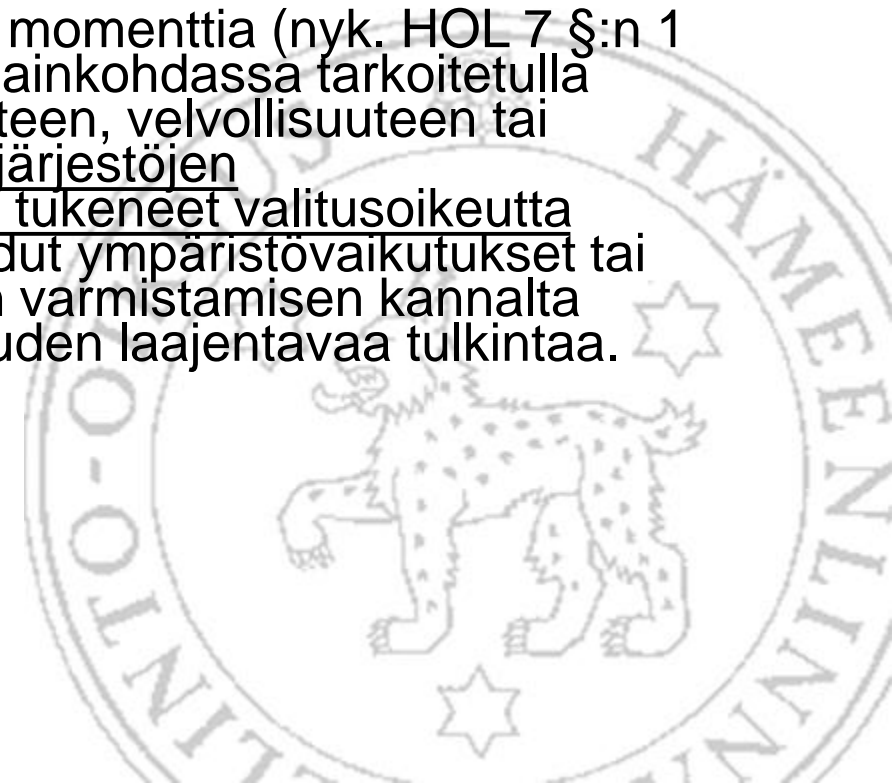
KHO 19.4.2021/H1317 (LRS)

- Yhtiöllä oli kalastuslain 18 §:n mukainen lupa kalastusmatkailutilaisuuksien järjestämiseen Kymenlaakson, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen maakunnissa. Varsinais-Suomen ELY-keskus oli sittemmin myöntänyt kaupalliselle kalastajalle kalastuslain 72 §:n perusteella poikkeusluvan isorysien asettamiseen Korkeakosken ja Huumanhaaran edustan merialueelle kolmea kilometriä lähemmäksi Kymijoen jokisuuta. Hallinto-oikeus oli jättänyt yhtiön valituksen ELY-keskuksen päätöksestä tutkimatta valitusoikeuden puuttumisen vuoksi.
- Koska yhtiön kalastusopastoiminta ei rajoittunut poikkeusluvassa tarkoitettulle alueelle, koska yhtiö ei ollut esittänyt, että poikkeusluvassa tarkoitettulla alueella olisi ollut yhtiölle erityistä merkitystä, ja koska poikkeusluvan mahdolliset vaikutukset kalakantoihin ja muut mahdolliset välilliset seuraukset vaikuttivat korkeintaan välillisesti yhtiön oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun, hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei muutettu.

KHO 2018:50

- Asiassa oli ratkaistavana, oliko Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:llä ja Etelä-Suomen Vapaa-ajankalastajapiiri ry:llä oikeus valittaa ELY-keskuksen päätöksestä myöntää ammattikalastajalle poikkeuslupa kalastaa yhteensä kolmella isorysällä meressä jokisuualueella.
- Poikkeuslupapäätöksen ei voitu hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momenttia (nyk. HOL 7 §:n 1 momenttia) vakiintuneella tavalla tulkiten katsoa mainitussa lainkohdassa tarkoitettulla tavalla välittömästi vaikuttavan mainittujen yhdistysten oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä tehdyt järjestöjen osallistumismahdollisuuksia koskevat sääntelyratkaisut eivät tukeneet valitusoikeutta laajentavaa tulkintaa. Poikkeuslupapäätöksen ennalta arvioidut ympäristövaikutukset tai merkitys unionin ympäristöoikeuden tehokkaan toteutumisen varmistamisen kannalta eivät tässä tapauksessa myöskään edellyttäneet valitusoikeuden laajentavaa tulkintaa. Yhdistyksillä ei ollut valitusoikeutta.
- Ks. myös Vaasan HAO 21.12.2022 1470/2022

Muita erityiskysymyksiä

- Yhdenvertaisuus
 - KHO 2.8.2023/2266
- Omaisuuden suoja
 - Kalastusrajoitukset
 - Korvauskysymykset
- Saamelaiden oikeudet
 - KHO 2021:19
 - Pohjois-Suomen HAO 13.05.2020 20/0211/2

